

Kaarelanpuisto ja Kartanonhaka

Mätäjäkilaakson kaupunkipuisto, läntisen Helsingin keskuspuisto (VIO 6269) OmaStadi 2.0

Johdanto:

Mätäjäkivarsi on suosittu lähivirkistysalue, joka palvelee erityisesti Kannelmäen ja Malminkartanon asukkaita. Alue on laaja maiseman, luontoarvojen ja virkistystä palvelevien toimintojen kokonaisuus. Aluetta toivotaan kehitettäväksi identiteetiltään vahvana läntisen Helsingin keskuspuistona.

Osallistavan budjetoinnin OmaStadi 2.0 -hankkeessa Mätäjäkilaakson kaupunkipuiston kehittäminen sai vahvaa kannatusta. Ideointia jatkettiin asukasaktiivien kanssa maastokävelyllä keväällä 2022, ja syksyllä 2022 järjestettiin laajempi asukastilaisuus Kanneltalolla. Lisäksi asukkaat saivat kommentoida ehdotusta OmaStadi-sivustolla. Mätäjäkilaakson kaupunkipuistoa kehitetään pienten toimenpiteiden avulla, virkistysmahdollisuudet ja luontoarvot huomioon ottaen.

Tähän muistioon on kerätty tiivistelmä suunnittelun aikaisesta vuorovaikutuspalautteesta, jota on saatu asukastilaisuudessa, OmaStadi-verkkosivustolla ja sähköpostitse.

OmaStadi-sivujen kommentit puistosuunnitelmaluonnoksen esilläoloon (7.12.2022-1.1.2023) sekä kommentit alustaviin luonnoksiin (12.9.2022 – 3.10.2022)

Puistosuunnitelmaluonnos oli esillä OmaStadi-verkkosivuilla osoitteessa <https://omastadi.hel.fi>. Verkkosivustolla on ollut mahdollisuus sivustolla julkistettavan palautteen antamiseen kahteen kertaan.

Ensimmäiset suunnittelua ohjaavat kommentit suunnitelmiin saatiin 3.10.2022 mennessä. Näitä kommentteja saatiin yhteensä 13. Puistosuunnitelmaluonnoksen esilläoloon saatiin 6.1.2023 mennessä yhteensä 9 kommenttia 6 kommentoijalta. Lisäksi sähköpostitse saatiin määräaikana kaksi kommenttia.

Palautteet OmaStadi-verkkosivuilta sekä sähköpostitse

Puistosuunnitelmaluonnoksen esilläolo OmaStadi-sivuilla (7.12.2022-1.1.2023)

Palaute:

- o Suurimmassa osassa vastaajien kommentteissa toistui huoli piknik-paikkojen sekä joidenkin penkkien sijoittelusta. Liian lähelle asutusta sijoitettujen penkkien ja piknikalueiden pelättiin aiheuttavan melua ja häiriötä. Alueelle on joen läheisyyteen vuonna 2020 toteutettu grillialue, jonka on koettu lisäävän melua ja häiriökäyttäytymistä.
- o Toisaalta toivottiin reitin varrelle riittävästi istuskelu- ja pysähtymispaikkoja (esim. iäkkäämmille käyttäjille). Osan penkeistä toivottiin sijoittuvan varjoiselle alueelle.
- o Toivottiin myös kirsikkapuuryhmästä koostuvaa kumpuaitetta. Toiveessa kirsikkakumpu sijoittuisi lumenkaatopaikasta pohjoiseen sijoittuvan kasvillisuudella rajatun ympyränmuotoisen alueen keskelle.
- o Niittyjen tai kedon lisääminen koettiin hyvänä asiana.
- o Alueelle toivottiin yleisö-WC:tä.
- o Oltiin huolissaan, vaikeuttavatko suunnitellut maapuut ja penkit latukoneen käyttöä jalavametsikössä
- o Suunnitelman muihin osiin ei ole juuri otettu kantaa uusimmissa kommentteissa.

Vastaukset:

- o Suunnitelman viimeistelyssä on otettu palaute huomioon. Penkkejä on siirretty ja poistettu. Osa penkeistä vaihdetaan yksittäisiksi istuimiksi häiriöiden välttämiseksi. Eteläisempää piknikpaikkaa siirretään kauemmaksi asutuksesta. Osa penkeistä sijoitetaan varjoisille alueille, ja lisätään joitain puita penkkejä varjostamaan. Pohjoisemmalla piknik-paikalla pohditaan kahta pöytäpenkkiryhmää kolmen sijaan.
- o Uusia kirsikkapuita sijoitetaan ehdotuksen mukaisesti ympyränmuotoiselle alueelle.
- o Hedelmäpuita ja kirsikkapuita sijoitetaan tämän OmaStadi-hankkeen yhteydessä myös Soittajanpuistoon. Niittyjen lisäämistä tutkitaan (niittyjä on jo esitetty alueelle aiempaa laajemmin Helsingin niittyjen työkalupakki -hankkeessa).
- o Eteläisemmän ajopuomin lähellä olevien maakivien sijainti tarkistetaan.
- o Yleisö-WC:n toteuttamista voidaan tutkia käynnissä olevassa Kaarelan yleisten alueiden suunnitelmassa.
- o Huomioidaan penkien ja lahopuiden sijoittelussa latukoneen leveys.

Alustavat luonnokset OmaStadi-sivuilla (12.9.2022 – 3.10.2022)

Palaute:

- o Useassa kommentissa niittyverkoston vahvistamista pidettiin toivottuna.
- o Toivottiin paikallista alkuperää olevaa lajistoa sekä niittojätteen keräämistä, jotta kasvilajisto ei yksipuolistu.
- o Alueelle toivottiin uusia opastauluja luontoarvoista.
- o Piknikpaikat sekä osa penkeistä herättivät huolta melusta ja häiriöistä. Myös uusia sijainteja ehdotettiin. Osan penkeistä toivottiin sijoittuvan varjoisille alueille.

- Talvikäytön huomioimista toivottiin.
- Jalavametsikön toivottiin säilyvän valaisemattomana luontoarvojen säilyttämiseksi. Osassa palautteista toivottiin myös valaistusta jalavametsään.
- Toivottiin myös lumenkaatopaikan siirtoa, koska se haittaa latujen kulkua.

Vastaukset:

- Niittyalueita lisätään. Alueen niittyverkoston kehittämistä tarkastellaan myös OmaStadi-projektin ulkopuolella osana Kaarelan aluesuunnittelua, sekä käynnissä olevassa Helsingin niittyjen kehittämisen työkalupakki -hankkeessa.
- Opastauluja luontoarvoista ja grillialueen järjestyssäännöistä sekä Kaarelan alueen aluekylttejä sijoitetaan alueelle.
- Penkkien sekä piknikpaikkojen sijoittelua on tarkasteltu kommenttien pohjalta.
- Jalavametsikkö säilytetään valaisemattomana. Jalavametsikön luontoarvot ja talvikäyttö huomioidaan myös siinä, ettei jalavametsikön eteläosaan esitetä uusia penkkejä.
- Lumenkaatopaikkaan voidaan ottaa kantaa käynnissä olevassa Kaarelan yleisten alueiden suunnitelmassa.

Yhteenveto asukastilaisuudesta 19.9.2022

Tähän muistion osuuteen on kerätty tiivistelmä asukastilaisuudessa suullisesti sekä kirjallisesti saadusta Helsingin kaupungin osallistavan budjetoinnin OmaStadi-hankkeen vuorovaikutuspalautteesta.

Tilaisuus järjestettiin maanantaina 19.9.2022 klo 18–19.30 Kanneltalolla Kannelmäessä. Tilaisuudessa oli järjestäjien puolelta paikalla kolme Helsingin kaupungin edustajaa (maisema-arkkitehti Sari Knuuti, stadiluotsi Laura Päiväpuro ja stadiluotsi Kirsti ”Kipa” Kallansalo) sekä suunnittelukonsultin edustaja (Elina Kataja). Tilaisuuteen saapui illan mittaan arviolta noin 20 henkilöä, joista osa edusti Kannelmäki-seuraa. Omastadi-ehdotuksen tekijä Kimmo Rönkä piti alustuspuheenvuoron tilaisuudessa. Kimmo korosti alueen merkitystä asukkaille ja mainitsi, miten erityistä on, että tulevaisuuden Kaarelan keskus onkin rakennetun alueen sijaan puisto.

Tilaisuudessa kerrottiin hankkeen taustoista, aikataulusta ja asukkaiden vuorovaikutusmahdollisuuksista. Lisäksi kerrottiin Mätäjokilaakson kaupunkipuiston nykytilasta ja luonnonarvoista sekä esiteltiin laadittua idealuonnosta. Luonnoksessa oli esitetty uusia pienimuotoisia toimintoja ja kalusteita sekä muita pieniä parannusehdotuksista asukkaiden aiempien ideoiden pohjalta. Idealuonnos oli asetettu noin viikkoa aiemmin nähtäville myös Omastadi-sivuille, ja se oli asukkaiden nähtävillä tilaisuudessa tulostettuina suurennoksina sekä jaettavina tulosteina.

Tilaisuudessa osallistujilla oli mahdollisuus esittää kommentteja ja kysymyksiä Mätäjokilaakson kaupunkipuiston kehittämistä. Lisäksi keskusteltiin yhteisen osuuden jälkeen pienryhmissä, jossa keskustelun ohella osallistujat saivat kirjata ylös näkemyksiään luonnoksista.

Keskusteluissa nousseet aiheet on koottu tässä eri teemojen alle.

Yleistä

- Yleisesti koettiin luonnoksessa esitetty kokonaisuus ja alueen hienovarainen parantaminen hyväksi.
- Kysyttiin, miksi suunnittelun alueen rajausta ei sisällä joen mutkaa pohjoisessa. Pienryhmissä todettiin, että suunnittelun alueen rajausta oli esitetty suurpiirteisesti ja että Omastadi-hankkeen budjetin rajoissa voidaan esittää penkkejä yms. toimintoja myös pohjoisosaan Kaarelanpuistoon.
- Todettiin, että hevostallien ympäristössä on epäsiisteyttä (pujoja, sorakasoja yms.). Tallien pohjoispuolelta avautuu kaunis näkymä pellolle. Voisiko lähemmäs hevosia päästä jossakin kohtaa?
- Kysyttiin, onko vesistön kunnostusta otettu huomioon. Sari Knuuti kertoi, että vesistöjä on kunnostettu ja kunnostetaan muiden hankkeiden yhteydessä.
- Todettiin, että osa reiteistä on hyviä sellaisenaan, ja reittien vaihtelevuus on positiivinen asia. Polkujen kunnostaminen purulla tai hakkeella sai kannatusta. Jalankulkua toivottiin ohjattavan pääpoluille, jotta maapohja esim. jalavametsikössä ei kuluisi.
- Kysyttiin, miten paljon suunnittelu vie rahaa Omastadi-budjetista. Sari Knuuti kertoi, että kaupunki on hankkeen ohjelmointivaiheessa varannut suunnitteluun enintään 30 000 eur.

Toiminnot

- Aiemmin Omastadi-hankkeena toteutettu grillipaikka koettiin hyvin ongelmallisena. Grillipaikan käyttäjät eivät kunnioita asukkaiden yörauhaa, ja alue on välillä varsin roskainen. Melu ja käry kiusaavat erityisesti lähimpänä sijaisevien asuntojen asukkaita. Yksittäisten tapahtumien melua ei nähdä ongelmaksi, mutta grillipaikalla kesäaikaan melu on jatkuvaa.
- Lähialueen asukkaat ehdottivat myös grillipaikan siirtämistä jollekin toiselle alueelle tämän Omastadi-rahoituksen puitteissa. Eräs ehdotettu sijainti olisi suurin piirtein Kartanokaari 9:n kohdalla.
- Grillipaikkaan liittyen oli esitetty uusi puomi Fagottipolun kohdalle, ja osa asukkaista näki tämän hyvänä, osa taas kyseenalaisena. Asukkaat ehdottivat, että myös Malminkartanon suunnalta tuleville reiteille Kartanonkaarella lisättäisiin vahva ajonestopuomi. Osa asukkaista pelkäsi, etteivät puomit estä liikennettä grillipaikalle.
- Sari Knuuti kertoi, että grillipaikkaan liittyen lähialueen asukkaille on tulossa lisätietoa kirjeitse.
- Lisäksi Sari kertoi, että OmaStadi-hankkeiden osallistamista on jo alettu kehittää aiemmista hankkeista saatujen kokemusten hankkeiden pohjalta, jotta lähialueiden asukkaita voidaan kuulla jatkossa paremmin.
- Elina Kataja kertoi, että OmaStadi-ehdotuksessa oli esitetty myös esim. paviljonkia ja Helsinki-huussia Mätäjokilaaksoon. Grillipaikan lähelle oli myös tilaisuudessa kirjattu tarve WC:lle. Nämä eivät mahdu ennalta määriteltyyn budjettiin, mutta esiin nousseet ideat voidaan kirjata ylös eri hankkeiden jatkosuunnittelumahdollisuuksia varten. Käynnistymässä on myös Kaarelan aluesuunnitelman laatiminen.

Penkit, piknik-paikat

- Penkkien ja piknik-paikkojen sijainteja pidettiin hyvinä, ja ehdotettiin myös uusia sijainteja. Pohjoisinta piknik-paikkaa pidettiin toisaalta liian avoimena – voisiko sen läheisyyteen istuttaa muutamia varjostavia puita? Onko keskimäinen ehdotettu piknik-paikka puolestaan liian varjoisa illalla? Idealuonnosta kehitetään uusien ehdotusten pohjalta.
- Osa penkeistä voisi sijaita lähempänä joenvartta, heinikkoisen alueen tuntumassa.
- Piknik-paikkaa ehdotettiin myös Kaarelanpuistoon, esim. Juhannuskallionpolun tuntumaan.
- Jalavametsikön reunassa voisi olla penkki.
- Kaikkien penkkien ei tarvitsisi sijaita käytävien varrella.
- Käytävän ja lammen välille lammesta etelään mutta ei suoraan käytävän varrelle voisi laittaa myös penkin, josta avautuu hyvä näkymä.
- Lammen tuntumaan voisi myös esittää piknik-paikkaa.
- Todettiin, että piknik-paikat olisivat kiinteitä kalusteita.

Roskikset

- Lammen kohdalla voisi olla enemmän roskiksia.
- Roskisten olisi hyvä olla melko suljettuja, jotta linnut tms. eivät levitä roskia ympäriinsä.
- Konsultti kertoi, että kaupungilla on tarkoitus tarkastella jäteastioiden tyyppejä ja sijainteja osana verkostosuunnitelmia. Siten uudet roskikset tai vaihdettavat mallit voidaan toteuttaa Omastadi-budjetin ulkopuolella.

Valaistus

- Valaistus jakoi jonkin verran asukkaiden mielipiteitä. Suuri osa ei toivonut lainkaan lisävalaistusta, ja pimeys (erityisesti tähtitaivaan katseleminen) nähtiin tärkeänä arvona kaupunkialueella. Osa toivoi parempaa valaistusta Kannelmäen asemalta radan vieritse Mätäjokilaaksoon, turvallisuuden parantamiseksi.
- Jalavametsikkö koettiin osin myös hieman pelottavana.
- Lisävalaistusta toivovat asukkaat halusivat myös ottaa luontoarvot huomioon valaistuksen toteutuksessa. Sari Knuuti kertoi, että laajamittainen valaistus edellyttäisi myös talvikunnossapidon lisäämistä ja siten leventäisi reittejä ja aiheuttaisi haittavaikutuksia jokivarren luontoarvoihin.

Niityt ja kasvillisuuden kehittäminen

- Niittyjen kehittäminen nähtiin yleisesti hyvänä, kannatettavana teemana. Niittyä voisi lisätä myös palsta-alueen vierelle ja eteläpuolelle.
- Hedelmäpuiden yms. lisääminen esim. Soittajanpuistoon sai kannatusta. Grillipaikan ympäristöön lisättävä kasvillisuus sai sekä kannatusta että vastustusta.
- Kysyttiin, olisiko jokivarren pohjoisosaa mahdollista hienovaraisesti avata? Tarvitaan keskustelua luontoasiantuntijoiden (YMPA) kanssa. Hienovarainen hoitaminen lienee kaupungin mukaan mahdollista. Asukkaat toivoivat kunnossapitoon tietoa luontokohteista.
- Tilaisuudessa kerrottiin myös Helsingissä käynnissä olevasta niittyjen kehittämisprojektista, jota sovitetaan yhteen Mätäjokilaakson niittyalueiden kanssa. Niittyjä on tarkoitus kehittää pienimuotoisesti, jotta maaperää ei tarvitse vaihtaa ja jokeen ei muodostu ravinnevalumia. Vieraslajien torjuntaa tulee myös tehostaa. Jättipalsamin lisäksi alueella on mm. kurtturuusua, jota voisi näivettää, sekä karhunkiertoa.
- Vieraslajeihin liittyen mainittiin ns. soolotalkoo-kehikko. Stadiluotsi mainitsi, että ko. kehikoita voi tuoda alueelle lisääkin.
- Sari Knuuti kertoi, että esim. jättipalsami on suuri ongelma kaupungissa, erityisesti jokien ja ojien varsilla. Alueella (eteläosassa) on käynyt jo tehopartio, mutta työtä tulee jatkaa edelleen.
- Joenvarren pohjoisosaan ehdotettiin uusia salavia vanhoja korvaamaan.

Infokyltit mm. luontoarvoihin ja grillipaikkaan liittyen

- Joessa olevaa kutusoraikkoa (Trumpettipolun päätteellä olevan sillan tuntumassa) on yritetty kunnostaa. Opaskyltillä voisi kertoa, että joessa olevia kiviä ei saa siirrellä.
- Esitettiin, että kylteissä voisi kertoa luontoarvojen lisäksi myös alueella esiintyvistä lukuisista linnuista.
- Lintuja on paljon erityisesti Fagottipolun ja radan välisellä joen alueella; tällä alueella voisi olla infokyltti lintulajeihin liittyen.
- Infokylteillä voisi entistä tomerammin kannustaa myös asukkaiden yörauhan kunnioittamiseen ja kieltää selkeästi alueen käytön klo 22 jälkeen. Lisäksi voisi opastaa jätteistä huolehtimiseen. Kylttejä kannatettiin. Osa asukkaista ei kuitenkaan nähnyt kylttejä tehokkaana tapana vaan pohti esim. sakkorangaistuksen mahdollisuutta häiritsijöille.

Soittajanpuisto

- Koetaan, että puisto ei ole nykyisellään kovin houkutteleva, se on mm. liian avoin ja yksitoikkoinen.
- Puistossa voisi kasvillisuuden keinoin muodostaa suojaa radan suuntaan. Muutamia varjostavia puita voisi myös istuttaa lounaiskulmaan.
- Nurmen kehittäminen niityksi sekä puiden lisääminen sai kannatusta. Myös syötävä kasvillisuus sai kannatusta.
- Piknik-paikka (huom, ei uusi grillipaikka) nähtiin hyvänä lisänä puistoon.